

Situacija v avtni industriji je resna

Sedeča stavka zajela dvanaest tovarnih korporacij General Motors v več mestih. Avtni magnati so še vedno trmoglavni in arogantni. Unija avtnih delavcev je napovedala vojno sodniku, ki je izdal injunkcijo proti stavkarjem v Flintu; ta sodnik je lastnik velikega števila delnic avtne korporacije

Detroit, Mich., 6. jan. — Obe, unija združenih avtnih delavcev in General Motors korporacija, sta pripravljene na odločilni spopad. Začasnno premirje, ki je sledilo izjavi Alfreda P. Sloan, predsednika korporacije, v kateri je nazval unijske voditelje diktatorje in da ne bo priznal unije pod nobenim pogojem, je le navidezno. Situacija je silno kritična in treba je le iskre, da zaneti splošno eksplozijo.

Frances Perkins, načelnica federalnega delavskega departmanta, je včeraj izjavila, da je William S. Knudsen, podpredsednik General Motors korporacije, naznanil, da je pripravljen sestati se z reprezentanti unije in vladnimi posredovalci z namenom, da se konflikt poravnava. Nič takega ni bilo na programu in vsi prizadeti so zanimali poročila glede konference, kakor je tudi delavska tajnica priznala, da je bila napačno informirana.

Tu se širijo govorice, da so vse avtne kompanije obljubile pomoč General Motors korporaciji v njenem boju proti uniji. One hočejo obdržati odprto delavnico in se ne bodo podale "diktatorjem", kakor je Sloan imenoval unijske voditelje. Sloan je včeraj odpotoval v New York, kjer je v razgovoru s časopisnimi poročevalci dejal, da nihče ne ve, koliko članov ima unija med delavci, ki so uposleni v tovarnah njegove korporacije.

Odvetniki unije so sedaj podvzeli akcijo proti sodniku Edwardu D. Blacku, ki je zadnjo soboto izdal injunkcijo proti stavkarjem v Flintu, Mich., ki so okupirali tovarne Fisher Body Co. Izvedelo se je, da ta sodnik poseduje 3665 delnic korporacije General Motors, ki predstavljajo vrednost \$219.900. Daje je bila unija informirana, da tudi sodnikova žena poseduje večje število delnic te korporacije.

Injunkcija, ki jo je izdal sodnik Black, določa pod pretno kazni, da morajo stavkarji takoj zapustiti tovarne, katere so okupirali. Korporacija General Motors ni doslej podvzela še nobene akcije proti stavkarjem. Očividno se boji posledice, ki bi prišle, če bi s policijsko silo izgnala stavkarje iz tovarn.

Homar Martin, predsednik unije združenih avtnih delavcev, je dejal, da ga je odkritje, da sodnik, ki je izdal injunkcijo proti stavkarjem, lastuje delnice General Motors korporacije, presenetilo. "V tej deželi nam vedno trobijo, da moramo verovati v integralnost sodišč, da delijo pravico vsem strankam," je rekel Martin. "V tem konfliktu je sodnik Black, lastnik velikega števila delnic General Motors korporacije, izdal injunkcijo proti stavkarjem. Ali je kdo tako naiven, da bi verjel, da bo ta sodnik nepristransko sodil onim, ki ograjuje interese te korporacije, ki so tudi njegovi interesi?"

Odvetniki unije so bili instruirani, naj obojito sodnika Blacka, ki je zakrivil neetični čin kakor tudi kršil zakon, ko je izdal drastično injunkcijo proti stavkarjem.

Detroit, Mich., 6. jan. — Glavni urad General Motors korporacije je včeraj priznal, da je dvanaest tovarn, ki so pod popolno ali delno kontrolo korporacije,

(Daje na 3. strani.)

Cvetke z vrta jeklarskih baronov

Kompanijske trgovine obdrža skoraj ves delavski zaslužek

Pittsburgh, — (UNS) — Jeklarski delavci na jugu, ki žive v kompanijskih mestih in so prisiljeni kupovati vse potrebščine v kompanijski trgovini, skoraj ne vedo, kakšen je denar. Steel Labor, glasilo jeklarskega kompanijskega odbora pravi, da so slučajni, ko jeklarski delavci že 14 let niso prejeli nobenega centa na plačilni dan.

Situacija v jeklarskih mestih na jugu je silna situacija, ki je nekada vladala v premogovni industriji, kjer so delodajalci ciganili in izžemali delavce na obeh koncih. Dokler ni bilo rudarske unije, so morali rudarji navadno pustiti ves svoj zaslužek v kompanijski trgovini. Če so hoteli delati, so morali trgovati le v kompanijski trgovini in tudi živeti v kompanijskih hišah, ki so bile dostikrat hiše le po imenu. Operatorji so gledali, da je ostal ves rudarski zaslužek v kompanijski trgovini, kjer so bile cene veliko višje.

Taka situacija vlada tudi v jeklarskih kompanijskih mestih na jugu. Jeklarski kompanijski odbor je prejel stotine plačilnih izkaznic. Dvajset tipičnih izkaznic pokazuje, da so delavci prejeli na plačilni dan povprečno le okrog pet dolarjev, ostalo je bilo odtrgano za nabavljene potrebščine in stanarino. Večina teh slučajev je bilo pri Tennessee Coal, Iron & Railroad Co., ki je podružnica U. S. Steel korporacije.

Teh 20 plačilnih izkaznic pokazuje, da so bili delavci zaslužili skupaj \$1.011.28 za 14 dni dela. Za nabavo potrebščin v kompanijski trgovini jim je bilo odtegnjeno \$895.69. Preostanek zaslužka so dobili izplačanega v gotovini — skupaj \$115.59 ali po \$5.78. Vsekakor lepa "peca" za 14 dni dela.

Neka neodvisna jeklarska kompanija je na primer vsa leta depresije imela veliko večji profit v trgovini kakor pa v podjetju, dasi tudi tukaj ni delala izgube.

Jeklarski delavci na jugu upajo, da se bodo s to kampanjo osvobodili tudi kompanijskih trgovin, kjer je vsaka stvar veliko dražja kakor v privatnih. V pogodbi bodo zahtevali siljono točko kakor jo vsebuje rudarska pogodba, katere določa, da smejo rudarji kupovati, kjer hočejo in tudi živeti, kjer hočejo.

Nemški slikarji morajo slikati valike družine

Berlin, 6. jan. — Ministrstvo propagande je včeraj ostro pokaralo slikarje v nacistički Nemčiji, ki še vedno slikajo družine z enim ali dvema otrokoma. Vsem slikarjem je strogo naloženo, da odslej morajo naslikati družine z najmanj štirimi otroki, kadar slikajo družinske prizore.

Prva sedeča stavka na jugu Amerike

Do nje je prišlo v jeklarski industriji

Birmingham, — (FP) — Jug, najkonzervativnejši del Amerike, je dobil za božične praznike svojo prvo sedečo stavko. Do nje je prišlo pri American Castling kompaniji v tem mestu, kjer je od 135 delavcev ostalo v tovarni 100 oseb. To je tudi prva sedeča stavka v jeklarski industriji.

Večina delavcev prejema od 25 do 27 centov na uro. Najboljše plačani delavec je neki električar in mehanik, ki prejema 79 centov na uro. S to "sijajno" plačo ga je družba nagradila, ker je dober iznajditelj in je od njegovih iznajdb naredila še težke tisočake. Tovarna dela železne cevi za kanalizacijo (culverta) in dela večinoma za vlado — TVA, WPA in PWA. Vladi ji plačuje na bazi plače enega dolarja na uro.

Sedeči stavkarji, ki so v tovarni noč in dan, zahtevajo, da družba vrne delo unijskemu predsedniku, unijsko priznanje, plačo in pol za nadurno delo, 40-urni teden in zvišanje plač od 5 do 20 odstotkov. 80% delavcev je zamorcev.

Ameriška pošiljka orožja za Špance

Vlada dovolila drugo pošiljatev

Washington, D. C., 6. jan. — Državni departament je včeraj dovolil drugo pošiljatev letal, pušk, streljav in streliva iz Združenih držav španski vladi. Material je bil naročen iz San Franciscu po španskem poslaniku v Mehiki in pojde direktno v Valencijo. Naročilo se ceni na \$4.500.000 in vsebuje 47 letal, 50 strojnic, 1000 manjših strojnic, 7000 pušk, 3000 strojničnih magazinov in 87 milijonov nabojev. Ta material je odpremila tvrdka Richard L. Dineley v San Franciscu.

Armada brezposelnih še vedno velika

New York, — Armada brezposelnih je ob koncu decembra štela 8.673.400 delavcev, štiri odstotke manj nego v novembru. To poročilo je objavil industrijski konferenčni odbor, raziskovalna organizacija delodajalcev.

Domače vesti

Smart plohirja

Girard, O. — Dne 3. januarja je po večletni bolezni umrl Anton Brajer, najstarejši Slovenec v tej naselbini. Rojen je bil 17. okt. 1856 v Sostrem pri Sv. Lenartu pod Ljubljano, po domače Potokarjev, v Ameriki je pa bival 40 let in vas ta čas tu v Girardu in bližnji okolici. Zapuščena žena Frances in pet hčera, ki so vse omožene razen ene in te sor. Frances Gorenc v Sharonu, Pa., Marija Završek v Smarju, Sloveniji, Helen Woodworth v Girardu, Ana Blaine v Girardu in Antonija Brajer tudi v Girardu. Sin John mu je umrl pred osmi leti.

Nov grob v Penai

Manor, Pa. — Po dolgotrajni bolezni je tu umrl Ignac Rošar, član društva 78 SNPJ, katerega je bil neprotrgano zadnjih 13 let tudi predsednik. Zapuščena bolna žena in deset otrok.

V bolnišnici v Toledu

Toledo, O. — Annie Iskra, članica društva 666 SNPJ, se je morala te dni podvreči težki operaciji. Njen sin Edvard ji je moral dati svojo kri pri transfuziji. Nahaja se v bolnišnici za ženske in otroke v Summit ulici. Zeleni je, da se kmalu vrne zdrava k svojim.

Dva nova grobova v starem kraju

Gowanda, N. Y. — Leo Stavanja, član društva 325 SNPJ, je zadnje dni prejel žalostno vest od svoje sestre v Meadow Landsu, Pa., da je v Nadenjem selu pri St. Petru na Krasu umrla njegova mati Ivana Stavanja v starosti 73 let. V Ameriki zapuščena dva sinova in hčer, v starem kraju pa moža, ki se je pred leti tudi nahajal v Ameriki, največ v West Virginiji, dalje sina in hčer. — Antonija Stavanja, članica istega društva, je pa prejela žalostno vest, da je skoro istočasno umrl v Hrastju pri St. Petru na Krasu njen oče Mihael Frank v starosti 74 let. V mladosti je delal pri železnici v St. Petru in bil je vedno naprednega mišljenja ter dober gospodar. V Ameriki zapuščena hčer in zeta, v stari domovini pa dva sinova, hčer in brata.

Samomor v Kanadi

Calgary, Alta. — Tu se je pred dnevi obesil v hlevu Hrvat John Marič, star 42 let. Vzrok samomora ni znan. V Kanado je prišel leta 1923 in v starem kraju zapuščena žena in otroka.

Iz Južne Amerike

Buenos Aires, Arg. — V tukajšnji slovenski naselbini sta se poročila Franc Tribušon in Dora Mervič, oba iz Ozeljana pri Gorici.

Biški čikaški šolski vodja samomorilec

Chicago, 6. jan. — Peter Alvin Mortenson, vodja sistema javnih šol v Chicagu od leta 1919 do 1924, je včeraj izvršil samomor

MASNI POHOD BREZPOSELNIH V WASHINGTON

Demonstracije proti odslavitvam religijnih delavcev

UNIJE OBLJUBILE SODELOVANJE

Washington, D. C. — (FP) — David A. Lasser, predsednik delavske zveze, organizacije brezposelnih, je naznanil masni pohod v Washington na 16. januarja kot protest proti odslavitvam delavcev in ustavitvi gradnje velikega števila religijnih projektov. Organizacija bo zahtevala od kongresa nadaljnje aropriacije v vsoti \$1.250.000.000 za financiranje oskrbe revežev.

Oklic na vse zvezi pridružene organizacije, naj se pripravijo na masni pohod, je bil izdan po konferenci članov eksekutivnega odbora Delavske zveze. Ti so se prej obrnili na člane z vprašanjem, če so za organiziranje masnega pohoda in večina je odobrila predlog.

Po Lasserjevi izjavi se bodo pohoda udeležili tudi predstavniki strokovnih uni, farmerskih organizacij in liberalnih grup. On je napovedal, da bo množica več tisoč ljudi invadirala Washington, da prepriča kongres o potrebi nadaljnje federalne oskrbe brezposelnih delavcev.

Na 9. januarja bodo brezposelni demonstrirali v vseh krajih Amerike. Te demonstracije bodo signal za masni pohod v glavno mesto. Posebna delegacija bo obiskala predsednika v Beli hiši kakor tudi kongresnike in senatorje.

Zahteve, ki bodo predložene predsedniku in članom kongresa, vključujejo nadaljnjo uposlitev 2.500.000 delavcev pri gradnji religijnih projektov, ponovno uposlitev tisočev, ki so bili odpušteni v zadnjih tednih in splošno zvišanje mede dvanaest odstotkov za religijne delavce.

"Masni pohod je bil oklican, ker so gotove sile na delu, da federalna vlada ustavi direktne dajatve in gradnjo religijnih projektov," je rekel Lasser. "Zadnji dogodki pričajo, da so reakcionarji, organizirani v Ameriški trgovski zbornici in Zvezi ameriških tovarnarjev, uspešni s svojo propagando in uverili religijno administracijo, da je redukcija števila onih, ki so odvisni od federalne podpore, potrebna v interesu štednje."

s plinom v svojem stanovanju na naslovu 2141 Touhy ave. Njegov zet je povedal policiji, da so Mortensona pogrnile slabe finančne razmere v smrt. Star je bil 67 let.

Nov naval tujih čet na Madrid odbit

Španska vlada ignorirala Hitlerjev 'ultimat'

Paris, 6. jan. — Angleški vojni minister Alfred Duff Cooper je sinoči nepričakovano došel v Pariz in konferiral je s francoskim vojnim ministrom Edouardom Daladierjem. Pariški listi napovedujejo, da se v nekaj dneh sestane generalna štaba Anglije in Francije in izdelata načrt akcije v španski situaciji.

London, 6. jan. — Angleški zunanji urad je včeraj že drugič opomnil Hitlerja in Mussolinija, kdaj mislita odgovoriti na angleško-francosko noto, ki je brez malega stara že dva tedna in katere je zahtevala pojasnila glede pošiljanja čet v Španijo. V tem času, odkar sta Anglija in Francija zahtevali pojasnila, je Mussolini poslal v dve kontingentih 10.000 mož in Hitler je poslal 6000 mož v Španijo. O tem je angleški zunanji urad zdaj pozitivno informiran. Ta skandalosen afront Hitlerja, posebno pa Mussolinija, ki je Angliji istočasno obljubil, da se "umakne iz Španije", je nemalo dirnil angleške kroge.

Valencija, Španija, 6. jan. — Kapitan nemške križarke Koenigsberg v španskih vodah je včeraj po radiu sporočil španski vladi nov Hitlerjev ultimati, ki se glasi, da morajo španske oblasti v Bilbau v treh dneh vrniti uplenjeno blago z nemškega parnika Palosa in izpustiti nekega španskega fašista, ki je bil ujet na tem parniku. Ako se to ne izvrši, bo Nemčija prodala dva zajeta parnika španske vlade in skupček izročila Franciscu Francu. Španska vlada je ignorirala ta "ultimati", obvestila pa je Anglijo in Francijo, da je pripravljena z obrežnimi topovi v Bilbau in druge ter s svojimi bojnimi ladnjami in letali na akcijo proti Hitlerjevemu brodogovju v španskih vodah.

Madrid, 6. jan. — Fašisti zadnja dva dneva izvršujejo nove napade na Madrid s pomočjo svežih nemških čet, toda Nemci se niso postavili tako kot Franco želi. Na zapadni strani mesta, v okolici Pozuelo de Alarcóna, so dosegli nekaj uspeha z okupacijo vasi Majadahonde, toda na severozapadni strani se morajo neprestano umikati in Francovo načrt, da skrajša in strne svojo linijo s postojankami na severu in severovzhodu, je padel v vojo. V okolici Bilbaa na severni fronti so bramboveci sestrelili na tla tri nemške aeroplane s petimi možmi, ki so bili vsaj ubiti; med ubitimi je tudi nemški vojaški letalski častnik Adolf Hermann. V bojih okrog Satandra je bilo 500 fašistov ubitih in 30 ujetih.

Sedeče stavke se izplačajo delavcem

Detroit, — 8 spontanini stavkami sedaj v tem in zopet drugem departmentu so delavci pri Briggs kompaniji, ki izdeluje avtne ogrožja za Forda, Chryslerja in druge avtne družbe, izvajali zvišanje plač od pet do 25 centov na uro. Tega zvišanja je bilo deležnih okrog 1500 delavcev v oddelku za "trimanje". Družba je "prostovoljno" dala manjša zvišanja tudi v drugih departmentih, da prepreči sedeče stavke.

Osemnajst elektrokcij v Sing Singu ta mesec

Ossining, N. Y., 6. jan. — Osemnajst kriminalcev, obsojenih na smrt, bo ta mesec posajenih na električni stol v državi New York. Tri zvečer gre v smrt grupa šestih, med katerimi so štirje mladi fantje, ki so ubili kolektorja vozovne na podzemski železnici v New Yorku.

ASHURST URGIRA AMENDIRANJE NJE USTAVE

Načrt krajšega delovnega tedna pred kongresom

GOVERNER OSVRKAL VRHOVNO SODIŠČE

Washington, D. C., 6. jan. — Medtem, ko progresivni senatorji in kongresniki sestavljajo program delavske zakonodaje, ki naj bi odpravila otroško delo v industrijah in regulirala mede in delovne ure, je gibanje, čigar cilj je amendiranje federalne ustave, dobilo velik zamah. To gibanje vodi Henry F. Ashurst, demokrat iz Arizone in načelnik senatnega justičnega oddelka. On je dejal, da je to "edina poštna pot".

Predsednik Roosevelt ni naklonjen načrtu amandiranja ustave, pravijo v Washingtonu, razen v skrajnem slučaju. Njegovo mnenje je, da bi vzele preveč časa predno bi tri četrtine držav ratificirale tak amendment. Kljub temu se bosta Ashurst in J. T. Robinson, vodja demokratske večine v višji kongresni zbornici, borila v tem zasiedanju za amandiranje ustave.

Senator L. B. Schwelensbach je naznanil, da bo predložil zakonski osnutek, da se izključijo iz meddržavne trgovine ne samo produkti otroškega dela, ampak tudi produkti vseh industrij, kjer morajo delavci delati več ko 30 ur v tednu. Senator Hugo L. Black je dejal, da bo ponovno predložil zakonski načrt delovnega tedna 30 ur v vseh industrijah, dočim je senator J. C. O'Mahoney izrekel upanje, da bo njegov zakonski načrt, ki predvideva federalno licenziranje industrij, reguliranje mede in delovnih ur, sprejet v sedanjem zasiedanju kongresa.

St. Paul, Minn., 6. jan. — Elmer A. Benson, novi governor Minnesote, je v svojem govoru v državi zbornici napovedal, da bo vlada kmalu postala glavna zaščitnica ekonomske in socialne pravice ter varnosti, zaeno pa je priporočal amandiranje federalne ustave, ki naj bi omejilo oblast vrhovnega sodišča, da ne bi moglo uničevati socialne zakonodaje. "Priporočam vam izvajanje pritiska na kongres, da bo amandiral federalno ustavo tako, da vrhovni tribunal ne bo mogel razveljavljati v kongresu sprejetih zakonov, ki se tičejo odprave otroškega dela, reguliranja delovnih pogojev v industrijah in poljedelstvu ter drugih, ki predvidevajo zaščito starih ljudem, brezposelnim in bolnikom," je dejal governor. "Progresivna Amerika je brez vsake moči in ne more uveljaviti potrebnih socialnih in ekonomskih reform, dokler bo reakcionarno vrhovno sodišče imelo avtokratično oblast, ki jo je usurpiralo. Take oblasti niso oni, ki so postavili ameriško ustavo, nikdar daji vrhovnemu sodišču."

Konec mornarske stavke na vidiku

San Francisco, Cal., 6. jan. — Obe stranki, organizirani mornarji in parobrodni magnati, so se odločili za pospešitev pogajanj, da so konča 70 dni trajajoča stavka, ki je paralizirala pomorski promet v pristaniščih ob zapadni obali. Masters, Mates & Pilots unija je včeraj naznanila rezultat glasovanja svojih članov. Ta je, naj predstavniki unije sprejmejo pogoje delodajalcev, ki določajo zvišanje mede, priznanje unije in odpravo diskriminacij. Slednji so pristali skoro na vse zahteve stavkarjev, kar pomeni, da bo konflikt kmalu poravnán.

Otroški zavod v Madridu pred in po razdejanju, ki so ga povzročile fašistične bombe.

Kako sodijo v starem kraju o Ameriki

Vesti iz Primorja

Odprava arbohrvaščine na tržišču visoki deli "Rivolta"

Prav v dnevi, ko napovedujejo italijanski listi in sam Mussolini zблиžanje z Jugoslavijo in utemeljuje svoje izjave predvsem s gospodarskimi ukrepi, je fašistična vlada z zimskim semestrom, ki se prične 6. novembra t. l. na trgovski univerzi v Trstu odpravila arbohrvaščino kot takozvani drugi obligatni jezik. Med šestimi jeziki, izmed katerih si morajo študenti izbrati obvezne druge jezike, je bila doslej tudi arbohrvaščina. Po napovedi zблиžanja med Jugoslavijo in Italijo pa so odpravili ta jezik kot relativno obvezan predmet in so ga degradirali na neobvezen "komplementaren predmet". Da se ta korak splošno obseja v trgovskih krogih in tudi v samem profesoratem zboru, si vendar nihče ne upa protestirati.

Karabinjerji so aretirali v St. Petru pri Gorici 29 letnega Petra Vago, 31 letnega Podbršča Ferdinanda in 29 letnega Henrika Sequelina iz Vidma zaradi pretepa v gostilni Frančeskin. Sazi da je bil pri tem nevarno ranjen, ostali pa so dobili lažje poškodbe. Pri pretepu so bili tudi Trampuš Joop in Martin Gorkič, ki ju karabinjerji pridno iščejo.

Karabinjerji iz Sežane so aretirali tri zlikovce, ki so izvršili ubojstvo v Vrhovju, o čemer smo takrat tudi pisali. Ubit je bil Ivan Raubar, njegov brat pa je bil kmalu nato podlegel ranam.

V Borjani pri Kobaridu so oblasti te dni zaprle tri trgovske lokale zaradi prekrškov tržnih odredb mednarodnega odbora. Prisiljeni trgovci so Peter Uršič, Ivan Kušar in Marija Hranč.

23 letni Franc Lukman iz Sv. Lucije je padel po nesreči iz vozička telefonske koše se nahajal v višini 20 m in si prebil lobanjo. Njegovo stanje je nevarno.

Na jugoslovanskem parniku "Pavla", ki je zaslišan v Trstu, se je jeze poškodoval 44 letni Jurij Vičević.

Karabinjerji so naznanili soodlični 88-letnega Andreja Brovca iz Bukovega, ker je ubežal v Jugoslavijo.

Situacija v avtni industriji je resna

(Nadaljevanje s 1. strani.) zajetih v stavkovnem valu. Te tovarne so v Detroitu in Flintu, Mich., Clevelandu, Atlanti, Ga., Andersonu, Ind., Daytonu, O., Grand Rapidsu, Mich., Harrisburgu, N. J., Janesvilu, Wis., Kansas Cityju, Mo., Toledo in Norwoodu, O.

Detroit, Mich. — (FP) — Avtni magnatje, ki so nagradili velikanske profite v zadnjem letu, jih bodo morali v tem letu deliti z delavci, drugače jih sploh ne bo. Delavci so se naveličali priganjstva in garanja za nizke meze in pričeli z ofenzivo v Flintu, Mich., v središču imperija General Motors korporacije. V dveh tovarnah Fisher Body Co., ki je podružnica General Motors korporacije, sta že ustavili obrat zaradi "sedee" stavke. Služne stavke so izbruhnile v tovarnah te kompanije v Clevelandu, Atlanti, Ga., in Kansas Cityju, Mo. S tem se je izpolnilo svarilo, katerega je izrekel nedavno Homer Martin, predsednik mednarodne avtne unije, da bo unija vztrajala pri svoji zahtevi, da mora General Motors korporacija, največja enota v avtni industriji, pristati na kolektivna pogajanja. "Zadeva je resna, kajti mi ne bomo odnehali," je rekel Martin. "Poravnava konflikta mora biti splošna, ne krajevna, ta pa je mogoča le, če bo korporacija pristala na kolektivna pogajanja z unijo, ki reprezentira delavce v njenih tovarnah."

Posledice "sedee" stavke so takoj občutili tovarne, ki izdelujejo avtomobile znamke Chevrolet, Buick, Cadillac in Oldsmobile. Vse so morale omejiti obrat in v nekaterih departmentih je bil popolnoma ustavljen. Stavka v tovarnah Fisher Body Co. v Flintu je bila ohlajena, ko je kompanija odločila nekaj delavcev zaradi unijjskih aktivnosti.

"Sede" stavke so v teku tudi v tovarnah avtnih pritiskin pri Walker-Michigan Co., Jackson, Mich., Bohn Aluminum Co., Detroit in Goodyear Rubber & Tire Co., Akron, O.

Demonstracije religij delavcev proti odslovlitvam v New Yorku.

Lewis posvaril voditelje industrije

Organizirano delavstvo pripravljeno na boj

Washington, D. C. — (FP) — John L. Lewis, predsednik rudarske unije UMWA in načelnik Odbora za industrijsko organizacijo, je v svojem govoru po radiu vrgel rokavice industrijskim magnatom. Dejal je, da govori v imenu milijonov izkoriščanih delavcev.

"Vse je pripravljeno za veliko igro na industrijskem polju," je rekel Lewis. "Odloditev, ali naj bo vojna ali mir v industriji, zavisi od magnatov. Delavci ne bodo odnehali v svojem boju, dokler ne izvojujejo pravice kolektivnega pogajanja in organiziranja. Delavci hočejo 'new deal', vzpostavitev industrijske demokracije in odpravo negativne avtokracije federalnega vrhovnega sodišča, ki postavlja lastniške pravice nad človečanske."

Lewis je napadel avtomobilske kompanije, ker odklanjajo kolektivna pogajanja z organiziranimi delavci in barone premočja, ki so nedavno naznanili, da bodo podaljšali delovni teden na 40 ur. Predsednik rudarske unije je v svojem govoru omenil aktivnosti senatnega odseka, ki mu je bila poverjena preiskava zatiranja civilnih svobodščin ameriških državljanov in špijonaža v industriji. Ta odsek je odkril, da velike industrijske korporacije gradijo orožje, municijo in plinske bombe v svojih skladiščih.

"Kdo bo požiral strupene pije?" je vprašal Lewis. "Vi delavci," je odgovoril sam na vprašanje. "S plini, gorjčami in strojnimi bomo bomo magnatje skušali držati v pokorščini, da vas bodo lahko še nadalje izkoriščali. Čas je prišel, da se temu napravi konec. Rešitev je v organizaciji, ki edina lahko štiti delavske interese."

Kampanja v medeninski industriji

Delavci se pridružujejo uniji v velikem številu

Waterbury, Conn. — (UNS) — Unionizem je zasledil tudi to mesto, ki je center medeninske industrije (brass) prav tako kakor je na primer Akron, O., center kaveljarske industrije. Medeninske livarne in tovarne dominirajo vse industrijsko življenje.

8 kampanja za organiziranje delavcev je prišla International Union of Mine, Mill & Smelter Workers, ki obeta postati dominantna delavska organizacija v tem kraju. Jess Gonzalez, član eksekutive mednarodne unije, pravi, da medeninski delavci pristopajo v velikem številu v unijo.

"Dolga leta ni bilo v Connecticutu dolni nobenega sluha o delavskem gibanju," pravi Gonzalez. "Obstajalo je le nekaj poklicnih unij, ki pa so bile v

stalnem boju, da se obrže na površju. Ameriška delavska federacija je enkrat napravila gesto, da organizira kvalificirane medeninske delavce. Ta poskus pa je šel po vodi iz enostavnega razloga, ker izveščani delavci se ne morejo dolgo obdržati na površju brez zaslonbe navadnih delavcev, ki prevladujejo v industriji masne produkcije."

Ko sta Gonzales in George Lambert, drugi organizator, pričela s kampanjo, so družbe takoj razpisale zvišanje plač za pet procentov. Od tega delavci niso imeli posebnih koristi, ker so družbe zvišale obremenitvi stanarino. Kompanije namreč posedujejo mnogo delavskih hiš in je industrijski del Waterburyja v tem oziru dokaj podobno kompanijskemu mestu. Zvišanje stanarine in splošno zvišanje mezd v drugih krajih in industriji je ustvarilo še posebno dober teren za unijasko kampanjo.

"Ne samo v Waterburyju, marveč tudi v drugih mestih tega jako industrijskega dela države se rapidno kristalizira nezadovoljnost med delavstvom v naraščanju organizacije," pravi Gonzales. "Nemirnost med delavstvom je opaziti tudi v Plainville, Bristolu, New Britainu, Thomastonu, Bridgeportu in številnih drugih, nekdanjih mirnih mestih. Pod vodstvom CIO je unijsko gibanje tudi v teh krajih dobilo velik zamah in se bo razvilo v splošno kampanjo po vseh državi. Stari in brezplodni načini organiziranja se povsod naglo umijejo novi taktiki industrijskega unionizma, ker edino ta odgovarja potrebam moderne industrije." Mednarodna unija Mine, Mill & Smelter Workers je pridružena Lewisovemu Odboru za industrijsko organizacijo (CIO).

Baroni bakra bojkotirajo vlado radi zakona

Washington. — Mornarični departament ni pri razpisu naročila za 2.600,00 funtov bakra dobil niti ene ponudbe. Baroni bakra so v bojkotu proti vladi radi Walsh-Healeyjevega zakona, ki določa, da sme vlada dati svoja naročila le takim podjetjem, ki plačujejo "običajne" meze, imajo 40-urni teden in ne upoštevajo otrok. Kakor je razvidno, je trust bakra v "gentlemanski" zaroti proti vladi, od katere zahteva, da ga izluči od obveznosti tega zakona. In tem magnatom bodo sigurno sledili tudi drugi, kar vse skupaj pomeni, da se kapitalizem ne pusti reformirati.

Hopkins zanika poročila o resignaciji

Washington, D. C. — Harry L. Hopkins je izjavil, da so poročila o njegovi resignaciji kot načelnik federalne reliefne administracije brez podlage. Časopisje v zadnjem času namiguje, da se je Hopkins sprl s predsednikom Rooseveltom, kar pa je Hopkins zanikal. Dejal je, da bo njegova administracija vprašala kongres za nadaljnje aropriacije za financiranje oskrbe revešev in gradnje javnih del.

Španija torišče konflikta v Evropi

Evropa v dveh sovražnih taborih

Washington, D. C. — (FP) — Španija je moraki prašček, na katerem delajo eksperimente druge evropske veleile — fašistična Italija in Nemčija, socialistična Francija in komunistična Rusija ter konservativna Anglija — toda žrtve so Španci. To je mnenje visokih uradnikov ameriškega državnega departamenta, ki opazujejo civilno vojno v Španiji, katera se vleče že več mesecev in iz katere se lahko izčrpi vsi krvavi konflikti, ki bo zajel vso Evropo.

Gotovo je, da so prve štiri države deloma že zapletene v španski civilni vojni. Italija in Nemčija podpirata fašistične upornike, Francija in Sovjetska unija, slednja bolj kot prva, pa madridsko vlado. Velika Britanija sicer poudarja, da je strogo nevtralna, toda kritiki angleške vlade pravijo, da bi bila ona lahko preprečila transportacijo orožja in municije španiskim rebelom preko Portugalske, a ni genila niti z mesecem. Nemčija in Italija, ki sta podpisali londonski nevtralnostni sporazum, nista naleteli na nobene ovire s strani Anglije in nemočeno še nadalje zalagata Francove fašiste z bojnim materialom.

Kljub tej pomoči so španski uporniki v škripcih. Pri naskokih na Madrid so si že razbili glave, zato je Franco ponovno apeliral na Hitlerja, naj pošlje armado 40.000 do 60.000 mož. Ako bo Hitler ugodil apelu, kar pa je dvomljivo, bodo francooske čete prekoračile pirenejsko gorovje in invadirale Španijo. To pomeni pričetek novega krvavega plesa v Evropi.

Francija se sicer trudi, da ohrani mir, vprašanje pa je, ali bo uspela. Blumova vlada je pripravljena vrniti nekatere kolonije Nemčiji, katere je slednja izgubila v svetovni vojni, zaeno pa je namignila, da se ne strahuje vojne, če bo Hitler še nadalje pošiljal "prostovoljce" v Španijo in drugače kazal svojo agresivnost.

Situacija v Nemčiji je akutna in lahko povzroči eksplozijo. Pomankanje živil in ekonomske potežkoče zahtevajo dramatično akcijo in zato se je Hitler zapletel v španski konflikt in napovedal vojno komunizmu, s tem pa je provociral sovjetsko Rusijo in njeno zaveznico Francijo.

Nova žrtve nacije skega terorizma

New York. — Fritz Hadrian, nemški žid, ki je l. 1935 pobegnil v Čehoslovakijo, a je bil na pritisk Hitlerjeve vlade poslan nazaj v Nemčijo pred nekaj tedni, je bil umorjen, ko je prišel v roke nacistične tajne policije. Tako se glasi informacija, katero je prejel Ameriški odbor za zaščito tujerodcev.

Ali ste naročili na dnevnik "Prosveta"? Podpirajte svoj list!

Slika kaže delavnice v New Yorku, kjer ameriški krojači izdelujejo obleke za žene in otroke branilcev španske republike.

KRIŠTOF DIMAČ

Special JACK LONDON. — Iz angleščine prevedel FRANCE MAGAJNA

McCan je tarna in stokal. Dolgi pohod mu je bil namreč moči izčrpal; vrhu tega je nesrečno, vključno s svojimi devetletnega bivanja v tistih mrzlih krajih, jedel medpotoma sneg: razpokana in pekoča usta so bila kazen za to nepremišljenost. Medtem, ko sta Dimač in Labiskwee gradila šotor in pripravljala drugo, je režeč čepel pri ognju in žadikal.

Labiskwee je bila neumorna in Dimač ni mogel drugega kakor obudovati življenje v njenem životu in vztrajnost njene zavesti in njenih misli. Njeno dobro razpoloženje ni bilo prisiljeno. Vedno je imela smehljaj ali smeh zanj in njena roka ga je vselej pobožala, kadar se je doteknila njegove; toda kadar se je ozrla na McCana, je postal njen obraz trd in neumljen, in njene oči so sipale mrzle bliiske.

Tekom noči je vstal veter in začelo je snežiti. Ves naslednji dan je divjal meteo in najlepšo so nadaljevali svojo pot. Ta bi jih bila morala voditi navzgor po majhnem potoku, pa so jo zgrešili in krenili proti zapadu. Dva dni so potem križarili, ne vedoč, kam pridejo. V teh dveh dneh so prečkali nekaj prelazov, pustili pomlad za seboj in splezali v višine, kjer je še vedno kraljevala zima.

"Zasledovaleci so izgubili naš sled; počivajmo en dan," je prosil McCan.

Toda počitek se ni dovolil. Dimač in Labiskwee sta dobro poznala nevarnost, ki jim je pretela. Izgubili so se v visokih gorah; nikjer ni bilo sledov kake divjačine. Dan za dnem so se trudili najprej skozi pokrajino, neumljeno liki železna prest; prihajali so v labirintске soteske (kanjone) in doline, katere so le redkoma vodile proti zapadu. Kadar so zašli v tako sotesko, so morali iti po njej naprej, pa naj pe-lje kamorkoli, kajti strmine na obeh straneh so bile neprehodne. Grozni napor in mraz sta požrla njihove moči; vključno temu so si skretili redne porcije, ki so si jih dovoljevali.

Neko noč so Dimač prebudili glasovi nekakšnega boja. Od tam, kjer je spal McCan, je razločno slišal hropenje in grgranje. Brenil je v ogenj, da je zaplapolal: ob svetlobi je opazil, kako je Labiskwee ardit z obema rokama davila McCana, da ga prisili, izpljuniti ko napol prežvečenega mesa. V naslednjem trenutku pa je že zapazil, da je njena roka segla k pasu, in hip pozneje se je zabilskal nož v njeni roki.

"Labiskwee!" je zaklical Dimač! Njegov glas je bil odločen.

Roka se je obotavljala.

"Ne smeš!" je rekel, ko se ji je približal. Vsa se je tresla od jeze. Obotavljala se je še nekaj časa, nato pa vtekla nož v nožnico za pasom. Kakor v strahu, da se ne bo mogla premagati, je pristopila k ognju in vrgla nanj nekaj drv. McCan je sedel na tleh in blebetal neke nerazločne glasove, ki so izražali preplašenost in onemoglo jezo.

"Kje si dobil meso?" je vprašal Dimač.

"Preišči mu ves život," je svetovala Labiskwee.

To so bile prve besede, ki jih je izpregovorila; glas ji je trepetal od jeze, ki je ni mogla obvladati.

McCan se je hotel nekaj upirati, toda Dimač ga je sirovo in neumljeno zgrabil ter preiskal. Izpod pazduhe mu je potegnil dokajšen kos mesa. Bilo je jasno, da ga je hotel s toplino telesa otaliti, da bi ga mogel jesti. Nenaden vzkliz iz ust Labiskwee je obrnil nase Dimačev pozornost. Deklica je planila k McCanove-mu svežnju in ga začela odvezavati. Namesto mesa je našla v njem mah, borove igle in podobno, kar je ohranjalo svežnju prvotno velikost, ne pa teže. O mesu ni bilo sledu.

Zopet je Labiskwee segla za pas in kakor bešna je hotela planiti proti lopovu, toda Di-

mač jo je prestregel z rokami. Odnehal je in zahteval od hude jeze, ki ji ni smela dati duška.

"Oh, moj ljubi, saj mi ni za jed," je tožila. "Meni je za tebe, za tvoje življenje. Ta pes! On tebe žre, tebe žre!"

"Ne boj se, še bomo živeli," jo je tolažil Dimač. "Odslej bo nosil moko. Te ne more jesti sirove, in če jo bo, ga bom jaz sam ubil, zakaj žri ne bo samo mojega življenja, ampak tudi tvoje." Privil jo je tesneje k sebi. "Ljuba, ubijanje je za moške roke. Zenske ne ubijajo."

"Ali bi me več ne ljubil, če bi ubila tega psa?" je vprašala presenečeno.

"Ne več tak," je odgovoril Dimač.

Vzdihnila je vdano. "Dobro," je rekla, "ne bom ga ubila."

Mladi lovci so neutrudno zasledovali begunce. Po čudežih sreče kakor tudi sklepač iz kakovosti pokrajine, katero pot so ubežniki morali ubiti, so zasledovalec res našli v viharju zameteni sled in se ga držali. Kadar je snežilo, sta Dimač in Labiskwee ubrala vselej najbolj nemogoče poti in se obrnila proti vzhodu, čeprav se jima je boljše pot odpirala proti zapadu ali jugu. Kjer sta imela izbirati med nizkim in visokim prelazom, sta nalašč izbrala visokega. Na možnost, da se končno izgubita, se nista ozirala. A navzlic vsemu trudu nista mogla mladih lovcev obrniti v krivo smer, nista se jih mogla otresti. Včasih sta bila cele dneve naprej, toda vselej so se zasledovalec znova pokazali. Po snežni vihr, kadar je bila vsaka sled zametena, so se razkropili na široko kakor volkovi. Tisti, ki je potem našel kako znamenje za begunce, je dajal znamenje z dimom in tako priklical tovariše k sebi.

Dimač je medtem zgrešil štetje časa in ni vedel več, koliko dni so na potu, koliko neviht so prestali in ne, kolikokrat so taborili. Skozi neskončno, blazno mrzlico trpljenja in truda sta se on in Labiskwee mučila naprej, dočim se je za njima opotekal McCan in bledele o San Francisco, o katerem je vedno sanjal. Veliki vrhovi, neumljeni in ostri v svoji mrzli enjnosti, so se dvigali nad njimi proti nebu. Oni pa so bežali navzdol v črne soteske med golimi, navpičnimi stenami; plazili so se naprej preko ledenih dolin, kjer so zmrazla jezera ležala pod njihovimi nogami. In neko noč, med dvema nevihtama, jim je oddaljen ognjenik ožaril nebo. Pozneje ga niso več videli in niso vedeli, ali so bile to samo sanje ali resnica.

Skorjo je pokrival vate debel nov sneg, ki je po vrhu zmrazil in bil znova zameten z novim snegom. Naleteli so na kraje v kanjonih in zametih, kjer je bila snežna odeja na stotine čevljev debela; in prekorajčili so zopet majhne ledenike in gorake robove, ki so bili povsem prosti snega, ker ga je veter sproti odnašal. Včasih so se kakor tihi strahovi plazili preko grozljivih plazov ali pa jih je nenadoma prebudilo, ko so spali, bobnenje grmečih plazov. Taborili so v višinah, kjer ni bilo več gozda, in nočevali brez ognja ter talili svoje pišle koščke mesa na svojih živutih. In skozi vse to neskončno trpljenje je Labiskwee ostala Labiskwee. Nikoli je ni zapustila dobra volja, izvzemši kadar se je ozrla na McCana. Vsa otrpla od napa in mraza se ni utrudila govoriti Dimaču o svoji veliki ljubezni.

Kakor mačka je čuvala nad deljenjem piščlih porcij in Dimač je opazil, da godrnja za vsak grizljaj, ki ga je dobil McCan. Nekoč je sama delila. Prvo, kar je sledilo, je bila ogorčena McCanova pritožba. Pa ne le temu, temveč tudi sami sebi je odmerila manjši košček nego Dimaču. Odtodaj je Dimač sam delil. Neko jutro po nočnem meteu jih je ujel majhen plaz snega in jih potegnil s seboj kakih sto vatlov daleč.

(Dalje prihodnjik.)

pa je bilo eno izmed pritičnih na stečaj odprto. Molčala sva. Sam vrar naju je spravil v to bedno stanje. Bolna, lačna, brez denarja. — In kar je bilo najhujše — brez upanja, sva pozabila na vse pomisleke. Videli sem Klasove votle oči. Zalostno je pomežiknil in pokazal z brado na odprto okno. Dvignilo naju je, kakor dvigne rešilni val ladjo čez čeri, in zasopla od plezanja sva se znašla v temni sobi.

Prižgal sem vžgalico in se razgledal. V kotu ob vratih je bilo stikalo. Klas se je sesedel v fotelj in me topo gledal, ko sem odpiral predale. Potem sem prižgal luč. Ah! Velika jedilno omara, ki se je bleščala od srebra in kristala, preproge, oljnatе slike. Bila sva v jedilnici — vsega je bilo dovolj, treba je bilo samo pobrati, odnesti in ...

Tako, kakor sem se prestrašil zdaj, se nisem še nikdar v svojem življenju. Tudi takrat ne, ko sem bil še vajenec in sem s katanom in čopičem visel ob krmilu "Utrechts" in zagledal pod sabo mornarske volke. In Klas, videl sem, je zlezel čisto vase. Kajti neka roka je od zunaj pritisкала na ključko in potem so se jela vrata odpirati: palec za palcem, in nekaj čisto majhenega v belem je stopilo v sobo. Bila sva trda od strahu.

To, kar se je prikazalo, je bilo dekletce morda štirih let, z rdečimi lici, plavaloso, v sami erajski. Iz njenih velikih sivih oči je sijalo brezmejno začudenje. Ustja je imela odprta. Prikoraca po mehki preprogi čisto do mene. Za mano je nekaj padlo, ubogi Klas je sedel na tleh in se križal. Meni se je nenadoma zazdelo vse skupaj malo smešno — pomel sem si oči in se za vsak slučaj uščipal v uho, ker navsezadnje bi moglo biti sanje. Lačni in bolni imajo večkrat prav čudne privide. Toda obrazek se je s tenkim, svetlim glasom nasmajal, ko se je Klas tako zalostno tresel, in potem — nikdar v svojem življenju ne bom tega pozabil — je rekla holandsko: "Dobro večer!"

Hotel sem odgovoriti, toda glas mi ni šel iz grla, otrok je stopil še dva koraka naprej, me pogledal od spodaj navzgor in vprašal:

"Si ti razbojnik?"

Zinil sem nekaj, kar ni bilo ne "da" ne "ne" in pogledal Klasa, ki me je pustil na cedilu.

"Gospodična" je imela vendar prav, če si res ropar," je rekla punčka in me resno pogledala.

"Katera gospodična?" sem začeljal.

"No, moja gospodična, veš. Odslej je, najbrže na izprehod. Rekla je, da pridejo roparji, če ne ostanem mirno v postelji."

"Kaj si čisto sama tu?" sem hitro vprašal, ker sem se zbal, da bi prav lahko prišlo še vse kaj drugega skozi vrata, kakor tak otrok.

"Seveda sem sama," je odgovorila ponosno in si poravnala svojo srajčko. "Papa in mama sta šla danes vendar k predsedniku, in pozneje je šla še gospodična z doma, pa ne smem nikomur povedati. Pepe je šel tudi in lonča in kočijaž. So šli na ples. Ali mi boš kaj naredil, gospod ropar?"

"Bog obvaruj," sem zamrmral in pogoltnil slino.

"Ali boš kaj vzel?" je vprašala dalje in stopila tesno k meni, z rokami, prekrizanimi na hrbtu, in z zaviranim noskom. Nekaj mi je sililo v oči: Klas je bil vstal in se je praskal po glavi.

Neprijetno mi je bilo pri sreč. Sam ne vem, kar nekako sladko. "Ti nisi pravi ropar," je nadaljeval otrok. "Ampak — ali imaš rad los postres? Dolly ima zelo rada postres ..."

Oči so se ji lokavo zasvetile in čisto jasno pokazale na najvišjo police v omari, kjer je stal velik pladenj sladkarij.

Zasmejal sem se veselo, kakor če dolgo ne, in previdno potegnili pladenj s police. Tedaj je mala damica zaplesala na eni nogi in od veselja treskala z ročicami.

Potem se je privlekla tudi ona klasica, Klas, in vsi trije smo jedli, jedli ... Pri tem je Dolly popravila vse, kar je bilo v zvezi s čokolado in ananasom. Pripovedovala je razne storije in odlično prepevedala Klasu, da bi pljuval koščke na preprogo, tako da je siromak do vratu zardel od sramu. Nazadnje ni bilo niti drobtinice več na krožniku. Povabila naju je, da bi spala na

velikem divanu v papanovi sobi ... Sveti Bog! Tu smo sedeli in ropotali, kakor bi na vsak način hotela, da naju dobe. Hitro sva poslovala od Dolly, rahlo sem jo poljubil na zlatolaso glavo. Potem sva zlezla spet iz sobe in tekla, tekla ... In ko sva se upehala, je mislil Klas, da bi se bil moral pri njej oprostiti. Zaradi pljuvanja.

Po dolgem času sva v svoji kleti prvič sladko spala. Vso noč sem videl Dolly pred sabo, redkokdaj mi je kdo tako napolnil dušo s svetlobo kakor ona.

Drugi dan — tako je vedno v življenju — se nama je zasukalo. Samo naključje je bilo, da nisva sedela v argentinskem zaporu, ampak sva se izprehajala med doki. Prvi človek, ki sva ga srečala, je bil Hinrich Andersen, drugi krmilec na "Blankenesi", in dve uri pozneje sva bila že v službi. Potem sva šla k Zumagalli po svoji uri in sva si dala prinesiti pižame na mizo in sva pila pale, ale in gin.

Popoldne pa, preden sva morala na krov, sva stala tri ure pred Dollyno hišo ... Nisva je opazila, niti za hip.

Sele na visokem morju sem se spomnil, da sva prav za prav nekaj tvegala s tem.

Do danes je še nisem mogel pozabiti. Tudi Klas ne. Ko pridem spet kdaj v Buenos Aires, jo poiščem.

D.

SMEJOČA SE VEDA

Karel ...

Pri pravniskem izpitu je vprašal profesor kandidata:

"Ali mi lahko poveste, kateri nemški cesar je izdal zaglavni sodni red?"

Kandidat je bil v škripih. Prav o tem ni nič vedel. Obupan je strmel v profesorja, nato pa v predsednika komisije. Temu se je študent zašmčil in šepnil mu je: "Cesar Karel."

Izprašujočemu profesorju ni ušla kandidatova zadrega in je vprašal dalje:

"Kakor veste, so imeli v Nemčiji več cesarjev tega imena. Torej kateri Karel je bil to?"

A kandidat tudi na to vprašanje ni znal odgovoriti. Iznova je iskal z očmi pomoči pri predsedniku. Ta je hotel spet pomagati. Vzdignil je vseh pet prstov na roki, in da bi profesor tega ne opazil, se je z iztegnjenimi prsti pogladil po glavi. Pričakoval je, da bo kandidat pravilno odgovoril: "Karel V."

Pa se je zmotil. Nepravilni, vendar opravičljivi kandidatov odgovor je bil:

"Karel Plekasti!"

Zakaj študent je bil posvetil manj pozornosti petim prstom kakor pa predsednikovi pleši pod njimi.

*

Zila in jajce

V Parizu živi zdravnik Portal je nekemu pacientu predpisal strogo dieto. Neki dan je ta prišel k preiskavi. Portal ga je potipal za žilo, ne da bi ga bil posebno prijazno pogledal, in strogo pripomnil: "Če hočete ozdraviti, se morate zadržati predpisane diete in ne smete uživati jajc, ki so vam prepovedana. Ste razumeli?"

Pacient je bil presenečen. "Ali lahko na žili čutite, da sem jedel jajca?"

"Gotovo," je odgovoril Portal. Bolnik kaj takega ni pričakoval.

Ko je ostal Portal sam s svojim asistentom, je opazil, da ga ta radovedno gleda. "Kaj pa želite?" je vprašal.

"Ne morem razumeti, kako ste mogli na žili čutiti, da je jedel ...," je rekel asistent.

"Bežite no!" mu je presekala profesor besedo in se zasmejal, "na samovoznici je imel madeže od rumenjaka!"

*

Nasprotnik dolgih govorov

V angleškem parlamentu se je nekoč oglašil k besedi škof, ki je bil znan po svojih dolgih govorih. To pot je celo naznanil, da bo svoj govor razdelil v dvanajst delov. Tedaj je vstal znani politik Salisbury in prosil škofa, naj mu pusti, da pove neko anekdoto.

In potem je začel:

"Pijanec je stal pred katedralo svetega Pavla in se je zastojal mučil, da bi videl, koliko je ura. Enkrat, dvakrat, trikrat in tako dalje. Ko je pijanec našel do

dvanajste ure, se je ujezil: "Vrag naj te vzame! Ali nisi mogla tega naenkrat povedati?"

Ves parlament je planil v smeh in — škof se je svojemu govoru odrekel.

WEEKS DENTAL OFFICE

Vedno nizke cene za X-RAY

Ura: 8:30 do 8:30 sveder

Phone: Harrison 0751

321 S. STATE ST.

Listen to the Yugoslav Radio Hour of

PALANDECH'S TRAVEL BUREAU AND FOREIGN EXCHANGE

Station WWAE. Every Sunday 1 to 2

630 S. Clark St., Chicago. — Har. 3006

All ste naročeni na dnevnik "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

Ne bodite sužnji neprebave

TRINER'S ELIXIR OF BITTER WINE

Zelodčno zdravilo iskreno priporočano

Pišite po brezplačen vzorec — Triner's Bitter Wine Co., 544 S. Wells St., Chicago, Ill. Send me a free sample.

Name _____ Address _____

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enake, za člano ali nečlano \$6.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri anketu \$1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člano S.N.P.J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vaši družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena listu Prosveta je:

Za Zdrni. države in Kanado \$6.00	Za Cicezo in Chicago je ... \$7.50
1 tednik in ... 4.99	1 tednik in ... 6.30
2 tednika in ... 2.99	2 tednika in ... 5.10
3 tednike in ... 2.49	3 tednike in ... 5.90
4 tednike in ... 1.99	4 tednike in ... 2.70
5 tednikov in ... nič	5 tednikov in ... 1.50
Za Evropo je ... \$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo: Vselej kakor hitro katerega članov preneha biti član S.N.P.J., ali če se preseli proč od družine in ne zahvalja sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, S.N.P.J., 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime Čl. društva št.

Naslov

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2) Čl. društva št.

3) Čl. društva št.

4) Čl. društva št.

5) Čl. društva št.

Mesto Država

Nov naročnik Star naročnik

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Cene zmerno, unijako delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Telefon Rockwell 4904

CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na željo tudi vse ustrezne pojavnice

Pavel Busson: Razbojnika

Dolgo je že tega. Od takrat sem bil še večkrat v Buenos Airesu. Mesto se je silno izpremenilo in tudi ljudje so postali drugačni. Takrat, ko sva s Klasom Piperjem ležala v napol podrti baraki, ki je služila za bolnico, so se še divje streljali po ulicah. Vsak teden so uprizarili uporoke, in več ko enkrat sva slišala, kako so se izgubljene krogle zadirale v leseno steno, za katero je osemdeset ali sto siromakov trepetalo od strahu in vročine. Čisto natanko se še spominjam obzra surovega španjolskega zdravnika, ki je hodil s kredo v roki od postelje do postelje in hitel risati znamenja na table nad posteljami, brž ko je opazil, da so komu porumenele oči in da mu je pošla sapa. Če je imel kdo le previsoko vročino, je dobil košček ledu in malo slabe črne kave. Dan za dnem je opravljala rumena mrzlica svoje delo in — postelje so se praznile. Novi so prihajali, in le redkokdaj je spet odšel na svojih nogah.

Midva s Klasom sva imela srečo. Čeprav se nama je večkrat blédlo od vročine in glavobola,

ava ostala bela, in zdravnik ni mogel najti niti enega rumenega madeža, če se je še tako čutil. Če začneš rumeniti, in to se opazi najprej na očeh, ti to izkopljejo jama tam zadaj za malo kapelo; vrsta ta in ta, številka toliko in toliko, in ostal si samo še beležka v bolniškem dnevniku.

Imel sem še nekaj denarja in sem se usmislil Klasa. V bocci sva našla krčmo, kjer se je dalo poceni živeti. Krčmar Baak Zumagall je prejel tiste pesete in nama prinesel ostrig in rdeče solate. Pijača je pa bila draga in stanovanje tudi. Ženski v proscin bluzah, opasani z lakastim pasom, ki sta bili proti pomorsčkom brez denarja precej neprijazni, sta imeli kaj kmalu najin poslednji drobci v svojih žepih in sta se nama smejala v obraz, ko sva čez tri dni prosila, da bi začasno odložili najin račun. Zumagalla pa naju je prijel za rame in potisnil čez prag — na razbeljeno cesto. "Que usteh lo pase bien, caballeros! Buen viaje!" je siknil skozi zobe. Celo najini srebreni uri je imel za pasom, krzoves! Naj mu vrage izdete vsak zob posebej!

Sedela sva torej na ulici v smradu pristaniške četrti in morala pariti, da naju ne pograbi policist. Klas Piper si je zdaj ni

prav posebno pomagal, neprestano so mu klecala kolena in včasih, ko ga je prišlo, je kvasil same bedarije.

Našla sva prenočišče v kleti neke podrtе hiše, ki so jo pred dnevi obstreljevali s topovi. Dva dni sva stradala, da se Bog usmili, tretji dan pa, ko sva ob priložnostih tudi že berčila in se klatala med vilami, nama je podaril neki črnc z naočniki in osmlečimi lasmi veliko dinjo. Hlastno sva jo pojedla in Klasa so posledice tako zdelale, da rem ga moral zvečer skoraj nesti. Uvidel sem, da tako ne bo šlo dalje. Drugi dan se je moralo nekaj zgoditi ... Karkoli.

Spala sva ves dan. Ura na katedrali je bila devet. Zlezla sva iz svoje kleti, ahujšana, strgana, divja kakor dva sestradana volkova, s stisnjenimi pestmi v zepih. Če človek resnično strada, ne pozna nobenega zakona več, niti pravice. Potem ropa kakor žival v sil.

Lep večer je bil in v kavarnah je bilo polno ljudi. Na Avenida del Mayo je mrgolelo izprehajalcev vseh slojev. Šla sva dalje, v tišje ulice, kjer so bile manjše hiše z vrtovi. Okrog enajste ure sva ustavila ob plotu neke prijazne vile. Tema, nobeno okno ni bilo razsvetljeno, pač